

Semja á fundinum hjá Javna:

Evnaveik hava eisini rætt til arbeiði

Tann bólkurin av evnaveikum, sum kann gerast førur fyri at røkja eitt arbeiði, eigur sum skjótast at fáa hendan møguleika. Hetta var niðurstoðan av fundinum, sum »Javni«, landsfelagið evnaveikum at bata, skipaði fyri í Kambsdali seinasta hóskvöld.

Tað er sjálvsagt bert ein partur av teimum evnaveiku, sum her kemur upp á tal. Hvussu nógv kunnu roknast við til bólkin, ber ikki til at siga frammanundan. Ti eiga øll, sum vónir eru um, kunna koma til at røkja eitt arbeiði, at fáa upplæring á skúlum og á vardum arbeiðsplássum. Eins og roknast má við einari styttri ella longri royndartíð, tá ið tann evnaveiki skal út í vanligu vinnulív-ið.

Tað er mannminkandi hjá einum evnaveikum, sum er so væl fyri, at hann ella hon kundi tikið eina hond við í okkara samfelag, ikki at sleppa tað, tí vit eru bundin at gamlari hugsan á hesum øki. Tað má og skal bera til at brúka allar tómar hendur. Serliga í dag í okkara ríka samfelag, sum skriggjar eftir arbeiðsfólki.

Niðanfyrir prenta vit brot burtúrur framløgnum hjá teimum 5 pallborðsluttakarunum.

Fundurin hjá Javna var vælfyrirreikaður. Í kantinuni var borðreitt við kaffi og kóku, og skjótt varð fullsett. Umframt limir í Javna vóru nógv onnur áhugað til staðar t.d. fleiri kendir politikarar.

Formaðurin í Javna, Diana í Puntabyrgi, beyð vælkommin. Hon greiddi frá grundunum til fundin. Nevndi hon m.a. áheitanir frá evnaveikum sjálvum. Tað er ikki stuttligt at hoyra ein annars vælvaksnan og vælfungernadi evnaveikan siga: »ongin hevur brúk fyri mær«. Tey evnaveiku mugu eisini hava rætt til at luttaka í samfelagnum. Hver av okkum hevði viljað havt tvungna frittíð alt árið?

Pallborðið

Hans Trygvi Henriksen stýrði fundinum. Pallborðið ið fevndi um 5 per-

sonar. Eina mammu at einum evnaveikum, tveir politikarar, eitt umboð fyri skulan og eitt fyri andveikraverndina. Hannefia Poulsen greiddi fyrst frá núverandi støðuni. Um hvussu tydn-ingarmikið tað var at seta seg í samband við t.d. kvøldskúlarnar á staðnum, tí einki hendir av sær sjálvum. Fólkið mugu gera vert við tað, sum tey ynskja. Lógin heimilar jú serundirvísing ella einstaklingaundirvísing.

Fólkaskúlin í dag skal fevna um øll, men tað er ikki altíð, at lærararnir á staðnum kunnu klára tað.

Arbeiði er ikki bara ein skylda, men ein mannarættur. Ein gongd leið er at seta vard arbeiðspláss á stovn, men ikki minni neyðugt er tað við upplæringarplássum. Hesi upplæringarpláss mugu tó ongantíð gerast »parkeringarpláss« hjá tí evnaveika.

Hannefia helt, at tað al-

menna eigur at ganga á odda, tá ið tey evnaveiku skulu í arbeiði. Hon nevndi m.a. Royndarstoðina í Kollafíðri. Ofta verður tað sagt, at danir ikki vilja gjalda. Men so mugu vit gjalda sjálv. Eitt land, sum er so ríkt sum tað føroyska, má eisini hava ráð til at taka sær av teimum, sum sett eru á livsins skuggasiðu. Tað, sum tey evnaveiku nú krevja, og sum vit vilja stuðla teimum í, er eitt meiningsfult arbeiði fyri eina sámuliga lön, segði Hannefia at enda.

Gerandisdagurin hjá teimum flestu er nú komin aftur í fasta legu aftaná summarið. Børnini hava verið heima í 6 vikur, men endiliga eru tey farin aftur í skúla, so lívið nú er sum vanligt.

Hjá húskinum við einum evnaveikum er talan tó ikki bara um 6 vikur summarfri, men um 52. At hava okkurt at fara upp til, at hava eina kenslu av, at onkur hevur brúk fyri einum, er avgerandi hjá øllum menniskjum. Er tú ikki fullførur ella hevur pláss á arbeiðsmarknaðinum, kanst tú skjótt føla teg burturgloymdan.

Lønin ov lítill

Karin nevndi fleiri domi uppá arbeiðsøki, har hon

helt, at evnaveik áttu at sloppið framat. Fleiri vard verkstøð eiga at verða sett á stovn, har arbeiðsskjótleikin ikki er so stóru. Talan kundi t.d. verið um, at innflyta ikki liðugt-pakkaðar vørur, t.d. sápu.

Tá ið tú stendur við einum fólki, sum hevur ilt við at fáa arbeiði, so er fyrst og fremst at fáa at vita, hvar styrkið arbeiðsliga kundi ligið. Veitst tú tað ikki, letur tað seg ofta gera á arbeiðsmarknaðinum, at fáa í lag eina 3 mánaðar avtalu, har arbeiðsgevarin ikki skal gjalda lön, men medarbeiðarin t.d. fær forsorgarhjálp. Hesa tíð verður roynt at gera eina meting av, hvar styrki liggur og kanska at stimbra hesi evni. Metingin verður so grundarlagið fyri at koma viðari, og tú veitst hvat ið tú skal siga, tá ið tú søkir arbeiði, tí royndin gav eitt itokiligt úrslit at arbeiða út frá. Hetta gevur eisini tí evnaveika sjálvsálit, so hesin veit, hvat hann kann klára.

Karin segði seg hava frætt, at tú í løtuni kanst fáa 1 1/2 ferð meira fyri at ambæta alifiski enn at arbeiða við menniskjum. Er hetta rætt, so kann verða rínt at skapa framburð á hesum øki.

Frægasta orðingin sum stavnhalð kundi verið, »at

ongin evnaveikur skal vera í landi okkara, sum einki eigur at missa!« Ongin eigur at vera í landi okkara, sum er fátækur á tann hátt, at hann ikki eigur lut í einum menniskjansligum og arbeiðsligum felagsskapi.

Øll rætt til arbeiði

Vilhelm Johannesen nevndi fyrst, at fleiri landsstýrismenn kundu sitið í hansara stað, tí fundarspurningurin rørdi við so nógv ymisk máløki.

Í einum demokratiskum vælferðarsamfelag hava øll, uttan mun til vni, ein sjálvsagdan rætt til bústað, útbúgving og arbeiði. Vit liva í einum tilikum samfelag.

Vit mugu ásanna, at í mong ár vóru tey evnaveiku ikki mett javnt við onnur brekað, men send av landinum. Hetta er nú søga, og lat okkum tí lita frameftir.

Tey flestu mugu vera samd í, at øll hava rætt til at búgva, fáa sklagongd, útbúgving og kunna arbeiða so nær heiminum ella tí upprunaliga umhvørvinum sum gjørligt. Vit eru eisini samd um, at tey evnaveiku skulu vera ein integreraður partur av heiminum, av skúlanum,

av læriplássinum og arbeiðsplássinum. Ella stutt sagt, liva eitt líka so natúrligt liv sum øll onnur.

Í teimum førum, har tað er neyðugt við vardum bústaðum, undirvísing, vardum arbeiðsplássum, skulu hesi kunna gerast ymsa staðni í landinum, so tey evnaveiku kunnu búgva og liva heilt nær teirra upprunaliga umhvørvi.

Skála og Stranda kommunur

Nakað hevur verið í umbúnað suðuri í Vági, nakað er í umbúnað í Klaksvík, og nú fyri stuttum hevur landsstýrið fingi tvinni skriv. Eitt frá Skála kommunu og eitt frá Stranda kommunu, har onnur kommunan boðar frá at hon ætlar at byggja vardar íbúðir og hin, at hon ætlar at byggja og reka vardan verkstað. Hetta er sjálvsagt ógvuliga gleðiligt.

Spurningurin er hvørjar møguleikar og hvørji amboð, vit hava fyri at rækka tey mál, vit hava sett okkum. Amboð eru t.d. »Endurbúgvingarstovan«, »Yvirkentan av Andveikraverndini«, »Heilsuligar og sosialar eindir«.

Endurbúgvingarstovan er komin, men fær helst

